

॥ तैत्तिरीय ब्राह्मणम् ॥

॥ प्रथमः प्रश्नः ॥

॥ तैत्तिरीयब्राह्मणे प्रथमाष्टके प्रथमः प्रपाठकः ॥

ब्रह्म सन्धत्तं तन्मे जिन्वतम्। क्षत्रं सन्धत्तं तन्मे जिन्वतम्। इषं सन्धत्तं तां मे जिन्वतम्। ऊर्जं सन्धत्तं तां मे जिन्वतम्। रयिं सन्धत्तं तां मे जिन्वतम्। पुष्टिं सन्धत्तं तां मे जिन्वतम्। प्रजां सन्धत्तं तां मे जिन्वतम्। पशून्सन्धत्तं तान्मे जिन्वतम्। स्तुतोऽसि जनधाः। देवास्त्वां शुक्रपाः प्रणयन्तु॥१॥

सुवीराः प्रजाः प्रजनयन्परीहि। शुक्रः शुक्रशौचिषा। स्तुतोऽसि जनधाः। देवास्त्वां मन्थिपाः प्रणयन्तु। सुप्रजाः प्रजाः प्रजनयन्परीहि। मन्थी मन्थिशौचिषा। सङ्गमानौ दिव आपृथिव्यायुः। सन्धत्तं तन्मे जिन्वतम्। प्राणं सन्धत्तं तं मे जिन्वतम्। अपानं सन्धत्तं तं मे जिन्वतम्॥२॥

व्यानं सन्धत्तं तं मे जिन्वतम्। चक्षुः सन्धत्तं तन्मे

जिन्वतम्। श्रोत्रं सन्धत्तं तन्मे जिन्वतम्। मनः सन्धत्तं
तन्मे जिन्वतम्। वाचं सन्धत्तं तां मे जिन्वतम्। आयुः
स्थ आयुर्मे धत्तम्। आयुर्यज्ञाय धत्तम्। आयुर्यज्ञपतये
धत्तम्। प्राणः स्थः प्राणं मे धत्तम्। प्राणं यज्ञाय धत्तम्॥३॥

प्राणं यज्ञपतये धत्तम्। चक्षुः स्थश्चक्षुर्मे धत्तम्। चक्षुर्यज्ञाय
धत्तम्। चक्षुर्यज्ञपतये धत्तम्। श्रोत्रं स्थः श्रोत्रं मे धत्तम्।
श्रोत्रं यज्ञाय धत्तम्। श्रोत्रं यज्ञपतये धत्तम्। तौ देवौ
शुक्रामन्थिनौ। कल्पयन्तं दैवीर्विशः। कल्पयन्तं मानुषीः॥४॥

इषमूर्जमस्मासु धत्तम्। प्राणान्पशुषु। प्रजां मयि च यजमाने
च। निरस्तः शण्डः। निरस्तो मर्कः। अपनुत्तौ शण्डामर्कौ
सहामुना। शुक्रस्य समिदसि। मन्थिनः समिदसि। स प्रथमः
सङ्कृतिर्विश्वकर्मा। स प्रथमो मित्रो वरुणो अग्निः। स प्रथमो
बृहस्पतिश्चिकित्वान्। तस्मा इन्द्राय सुतमा जुहोमि॥५॥

नयन्त्वपानं सन्धत्तं तं मे जिन्वतं प्राणं यज्ञाय धत्तं मानुषीरग्निद्वे च॥ (ब्रह्म क्षत्रं तदिषमूर्जं
रयिं पुष्टिं प्रजां तां पशून्तान्सन्धत्तं तत्प्राणमपानं व्यानं तं चक्षुः श्रोत्रं मनस्तद्वाचं ताम्।

इषादिपञ्चके वाचं तां मे पशून्सन्धत्तं तान्मे प्राणादित्रितये तं मेऽन्यत्र तन्मे)॥—[१]

कृत्तिकास्वग्निमादधीत। एतद्वा अग्नेर्नक्षत्रम्। यत्कृत्तिकाः।
स्वायामैवैनं देवतायामाधाय। ब्रह्मवर्चसी भवति। मुखं वा
एतन्नक्षत्राणाम्। यत्कृत्तिकाः। यः कृत्तिकास्वग्निमाधत्ते।
मुख्यं एव भवति। अथो खलु॥६॥

अग्निनक्षत्रमित्यपंचायन्ति। गृहान् ह दाहुको भवति।
प्रजापती रोहिण्यामग्निमसृजत। तं देवा रोहिण्यामादधत।
ततो वै ते सर्वान्रोहानरोहन्। तद्रोहिण्यै रोहिणित्वम्। यो
रोहिण्यामग्निमाधत्ते। ऋध्नोत्येव। सर्वान्रोहान्रोहति। देवा वै
भद्राः सन्तोऽग्निमाधित्सन्त॥७॥

तेषामनाहितोऽग्निरासीत्। अथैभ्यो वामं वस्वपाक्रामत्।
ते पुनर्वस्वोरादधत। ततो वै तान् वामं वसूपावर्तत। यः
पुराऽभद्रः सन्पापीयान्त्स्यात्। स पुनर्वस्वोरग्निमादधीत।
पुनरेवैनं वामं वसूपावर्तते। भद्रो भवति। यः
कामयेत् दानकामा मे प्रजाः स्युरिति। स पूर्वयोः

फल्गुन्योरग्निमादधीत॥८॥

अ॒र्य॒म्णो वा ए॒तन्नक्ष॑त्रम्। यत्पूर्वे॒ फल्गु॑नी। अ॒र्यमे॒ति॒ तमा॑हु॒र्यो
ददा॑ति। दान॑कामा अस्मै प्र॒जा भ॑वन्ति। यः का॒मये॑त भ॒गी
स्या॒मिति॑। स उत्त॑रयोः फल्गु॑न्योरग्निमादधीत। भग॑स्य वा
ए॒तन्नक्ष॑त्रम्। यदुत्त॑रे॒ फल्गु॑नी। भ॒ग्ये॒व भ॑वति। का॒ल॒क॒ञ्जा
वै नामा॑सुरा आसन्॥९॥

ते सु॒व॒र्गाय॑ लो॒काया॒ग्निम॑चिन्वत। पुरु॑ष इष्ट॑कामुपा॑दधात्-
पुरु॑ष इष्ट॑काम्। स इन्द्रो॑ ब्राह्म॑णो ब्रुवा॑ण इष्ट॑कामुपा॑धत्त।
ए॒षा मे॑ चि॒त्रा ना॒मेति॑। ते सु॒व॒र्गं लो॒कमा॑ प्रा॒रोह॑न्। स
इन्द्र॑ इष्ट॑कामावृ॑हत्। तेऽवा॑कीर्यन्त। येऽवा॑कीर्यन्त। त
ऊर्णा॑वभयोऽभवन्। द्वावु॑दपतताम्॥१०॥

तौ दि॒व्यौ श्वा॒ना॒व॒भ॒व॒ताम्। यो भ्रातृ॑व्यवा॒न्त॒स्यात्। स
चि॒त्राया॑म॒ग्निमा॑दधीत। अ॒व॒की॒र्ये॒व भ्रातृ॑व्यान्। ओजो॑
बल॑मिन्द्रि॒यं वी॒र्य॑मा॒त्मन्ध॑त्ते। व॒सन्तो॑ ब्राह्म॑णोऽग्निमादधीत।
व॒सन्तो॑ वै ब्रा॑ह्मणस्य॒र्तुः। स्व ए॒वैन॑मृतावा॒धाय॑। ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒सी

भवति। मुखं वा एतदृतूनाम्॥११॥

यद्वसन्तः। यो वसन्ताऽग्निमाधत्ते। मुख्य एव भवति। अथो
योनिमन्तमेवैनं प्रजातमाधत्ते। ग्रीष्मे राजन्य आदधीत।
ग्रीष्मो वै राजन्यस्यर्तुः। स्व एवैनमृतावाधाय। इन्द्रियावी
भवति। शरदि वैश्य आदधीत। शरद्वै वैश्यस्यर्तुः॥१२॥

स्व एवैनमृतावाधाय। पशुमान्भवति। न पूर्वयोः
फल्गुन्योरग्निमादधीत। एषा वै जघन्या रात्रिः संवत्सरस्य।
यत्पूर्वं फल्गुनी। पृष्टित एव संवत्सरस्याग्निमाधाय।
पापीयान्भवति। उत्तरयोरा दधीत। एषा वै प्रथमा
रात्रिः संवत्सरस्य। यदुत्तरे फल्गुनी। मुखत एव
संवत्सरस्याग्निमाधाय। वसीयान्भवति। अथो खलु।
यदैवैनं यज्ञ उपनमेत्। अथादधीत। सैवास्यर्द्धिः॥१३॥

खल्वाधित्सन्त फल्गुन्योरग्निमादधीतासन्नपततामृतूनां वैश्यस्यर्तुरुत्तरे फल्गुनी षट्॥—[२]

उद्धन्ति। यदेवास्या अमेध्यम्। तदपहन्ति। अपोऽवोक्षति
शान्त्यै। सिकता निवपति। एतद्वा अग्नेर्वैश्वानरस्य रूपम्।

रूपेणैव वैश्वानरमवरुन्धे। ऊषां निवपति। पुष्टिर्वा एषा
प्रजननम्। यदूषाः॥१४॥

पुष्ट्यामेव प्रजननेऽग्निमाधत्ते। अथो संज्ञानं एव। संज्ञानं
ह्येतत्पशूनाम्। यदूषाः। द्यावापृथिवी सहास्ताम्। ते वियती
अब्रूताम्। अस्त्वेव नौ सह यज्ञियमिति। यदमुष्या
यज्ञियमासीत्। तदस्यामदधात्। त ऊषां अभवन्॥१५॥

यदस्या यज्ञियमासीत्। तदमुष्यामदधात्। तददश्चन्द्रमसि
कृष्णम्। ऊषान्निवपन्नदो ध्यायेत्। द्यावापृथिव्योरेव
यज्ञियेऽग्निमाधत्ते। अग्निदेवेभ्यो निलायत। आखू रूपं
कृत्वा। स पृथिवीं प्राविशत्। स ऊतीः कुर्वाणः पृथिवीमनु
समचरत्। तदाखुकरीषमभवत्॥१६॥

यदाखुकरीषं सम्भारो भवति। यदेवास्य तत्र न्यक्तम्।
तदेवावरुन्धे। ऊर्जं वा एतं रसं पृथिव्या उपदीक
उद्दिहन्ति। यद्वल्मीकम्। यद्वल्मीकवपा सम्भारो भवति।
ऊर्जमेव रसं पृथिव्या अवरुन्धे। अथो श्रोत्रमेव। श्रोत्रं

ह्येतत्पृथिव्याः। यद्वल्मीकः॥१७॥

अबधिरो भवति। य एवं वेद। प्रजापतिः प्रजा असृजत।
तासामन्नमुपाक्षीयत। ताभ्यः सूदमुपप्राभिन्त। ततो वै
तासामन्नं नाक्षीयत। यस्य सूदः सम्भारो भवति। नास्य
गृहेऽन्नं क्षीयते। आपो वा इदमग्रे सलिलमासीत्। तेन
प्रजापतिरश्राम्यत्॥१८॥

कथमिदं स्यादिति। सोऽपश्यत्पुष्करपर्णं तिष्ठत्।
सोऽमन्यत। अस्ति वै तत्। यस्मिन्निदमधि तिष्ठतीति।
स वराहो रूपं कृत्वोप न्यमञ्जत्। स पृथिवीमध
आच्छत्। तस्या उपहत्योदमञ्जत्। तत्पुष्करपर्णेऽप्रथयत्।
यदप्रथयत्॥१९॥

तत्पृथिव्यै पृथिवित्वम्। अभूद्वा इदमिति। तद्भूम्यै भूमित्वम्।
तां दिशोऽनु वातः समंवहत्। तां शर्कराभिरदृहत्। शं
वै नोऽभूदिति। तच्छर्कराणां शर्करत्वम्। यद्वराहविहतं
सम्भारो भवति। अस्यामेवाच्छम्बद्वारमग्निमाधत्ते। शर्करा

भवन्ति धृत्यै॥२०॥

अथो॑ श॒न्त्वाय॑। सर॑ता अ॒ग्निरा॒धेय॒ इत्या॑हुः। आपो॑ वरुणस्य॒
पत्न॑य आसन्। ता अ॒ग्निरभ्य॑ध्यायत्। ताः सम॑भवत्। तस्य॒
रेतुः॑ परा॑ऽपतत्। तद्धि॑रण्यमभवत्। यद्धि॑रण्यमुपास्य॑ति।
सर॑तसमे॒वाग्नि॑माधत्ते। पुरु॑ष इ॒न्ध्रै स्वा॑द्रेत॑सो बीभत्स॑त॒
इत्या॑हुः॥२१॥

उ॒त्तर॑त उपा॑स्यत्यर्बीभत्सायै। अति॑ प्रय॑च्छति। आ॒र्तिमे॒वाति॑
प्रय॑च्छति। अ॒ग्निर्दे॒वेभ्यो॑ नि॒लाय॑त। अश्वो॑ रू॒पं कृ॑त्वा।
सो॑ऽश्व॒त्थे सं॑वत्सर॒मति॑ष्ठत्। तद॑श्व॒त्थस्या॑श्व॒त्थत्व॑म्।
यदा॑श्व॒त्थः सम्भ्रा॑रो भव॑ति। यदे॒वास्य॑ तत्र॒ न्य॑क्तम्।
तदे॒वावरु॑न्धे॥२२॥

दे॒वा वा ऊ॒र्जं व्य॑भजन्त। तत॑ उदु॒म्बर॒ उद॑तिष्ठत्।
ऊ॒र्वा उ॑दु॒म्बरः॑। यदौदु॒म्बरः॑ सम्भ्रा॑रो भव॑ति।
ऊ॒र्जमे॒वावरु॑न्धे। तृ॒तीय॑स्यामि॒तो दि॒वि सोम॑ आसीत्।
तं गा॑य॒त्र्याऽह॑रत्। तस्य॑ पु॒र्णम॑च्छिद्यत। तत्पु॒र्णोऽभ॑वत्।

तत्पुर्णस्य पुर्णत्वम्॥२३॥

यस्य पुर्णमयः सम्भारो भवति। सोमपीथमेवावरुन्धे।
देवा वै ब्रह्मन्नवदन्त। तत्पुर्ण उपाशृणोत्। सुश्रवा वै
नाम। यत्पुर्णमयः सम्भारो भवति। ब्रह्मवर्चसमेवावरुन्धे।
प्रजापतिरग्निमसृजत। सोऽबिभेत्प्र मा धक्ष्यतीति। तं
शम्याऽशमयत्॥२४॥

तच्छम्यै शमित्वम्। यच्छमीमयः सम्भारो भवति।
शान्त्या अप्रदाहाय। अग्नेः सृष्टस्य यतः। विकङ्कतं भा
आर्च्छत्। यद्वैकङ्कतः सम्भारो भवति। भा एवावरुन्धे।
सहृदयोऽग्निराधेय इत्याहुः। मरुतोऽद्विरग्निमतमयन्। तस्य
तान्तस्य हृदयमाच्छिन्दन्। साऽशनिरभवत्। यदशनिहतस्य
वृक्षस्य सम्भारो भवति। सहृदयमेवाग्निमा धत्ते॥२५॥

ऊषां अभवन्नभवद्वल्मीकौऽश्राम्यदप्रथयद्धृत्यै बीभत्सत् इत्याहु रुन्धे पुर्णत्वमशमयदच्छिन्दुस्त्रीणि

च॥ [३]

द्वादशसु विक्रामेष्वग्निमा दधीत। द्वादश मासाः संवत्सरः।
संवत्सरादेवैनमवरुद्धा धत्ते। यद्वादशसु विक्रामेष्वग्निमा दधीत।

परिमितमव रुन्धीत। चक्षुर्निमित्त आदधीत। इयद्वादश
विक्रामा(३) इति। परिमितं चैवापरिमितं चाव रुन्धे।
अनृतं वै वाचा वदति। अनृतं मनसा ध्यायति॥२६॥

चक्षुर्वै सत्यम्। अद्रा(३)गित्याह। अदर्शमिति।
तत्सत्यम्। यश्चक्षुर्निमित्तेऽग्निमाधत्ते। सत्य एवैनमा धत्ते।
तस्मादाहिताग्निर्नानृतं वदेत्। नास्य ब्राह्मणोऽनाश्वान्गृहे
वसेत्। सत्ये ह्यस्याग्निराहितः। आग्नेयी वै रात्रिः॥२७॥

आग्नेयाः पशवः। ऐन्द्रमहः। नक्तं गार्हपत्यमा दधाति।
पशून्नेवाव रुन्धे। दिवाऽऽहवनीयम्। इन्द्रियमेवाव रुन्धे।
अर्धोदिते सूर्य आहवनीयमा दधाति। एतस्मिन्वै लोके
प्रजापतिः प्रजा असृजत। प्रजा एव तद्यजमानः सृजते।
अथो भूतं चैव भविष्यच्चाव रुन्धे॥२८॥

इडा वै मानवी यज्ञानूकाशिन्यासीत्। साऽशृणोत्।
असुरा अग्निमादधत् इति। तदगच्छत्। त आहवनीयमग्र
आदधत्। अथ गार्हपत्यम्। अथान्वाहार्यपचनम्।
साऽब्रवीत्। प्रतीच्येषां श्रीरंगात्। भद्रा भूत्वा परा

भविष्यन्तीति॥२९॥

यस्यैवमग्निराधीयते। प्रतीच्यस्य श्रीरेति। भद्रो भूत्वा
पराभवति। साऽशृणोत्। देवा अग्निमादधत् इति।
तदगच्छत्। तेऽन्वाहार्यपचनमग्र आदधत्। अथ
गार्हपत्यम्। अथाऽऽहवनीयम्। साऽब्रवीत्॥३०॥

प्राच्येषां श्रीरंगात्। भद्रा भूत्वा सुवर्गं लोकमेष्यन्ति।
प्रजां तु न वैत्स्यन्त इति। यस्यैवमग्निराधीयते। प्राच्यस्य
श्रीरेति। भद्रो भूत्वा सुवर्गं लोकमेति। प्रजां तु न विन्दते।
साऽब्रवीदिडा मनुम्। तथा वा अहं तवाग्निमाधास्यामि।
यथा प्र प्रजयां पशुभिर्मिथुनैर्जनिष्यसे॥३१॥

प्रत्यस्मिँल्लोके स्थास्यसि। अभि सुवर्गं लोकं जेष्यसीति।
गार्हपत्यमग्र आदधात्। गार्हपत्यं वा अनु प्रजाः
पशवः प्रजायन्ते। गार्हपत्येनैवास्मै प्रजां पशून्प्राजनयत्।
अथान्वाहार्यपचनम्। तिर्यङ्ङिव वा अयं लोकः। अस्मिन्नेव
तेन लोके प्रत्यतिष्ठत्। अथाऽऽहवनीयम्। तेनैव सुवर्गं
लोकमभ्यजयत्॥३२॥

यस्यैवमग्निराधीयते। प्र प्रजयां पशुभिर्मिथुनैर्जायते।
 प्रत्यस्मिँल्लोके तिष्ठति। अग्निं सुवर्गं लोकं जयति। यस्य
 वा अयथादेवतमग्निराधीयते। आ देवताभ्यो वृश्च्यते।
 पापीयान्भवति। यस्य यथादेवतम्। न देवताभ्य आवृश्च्यते।
 वसीयान्भवति॥ ३३॥

भृगूणां त्वाऽङ्गिरसां व्रतपते व्रतेनादधामीति भृग्वङ्गिरसा-
 मादध्यात्। आदित्यानां त्वा देवानां व्रतपते व्रतेनादधामी-
 त्यन्यासां ब्राह्मणीनां प्रजानाम्। वरुणस्य त्वा राज्ञो
 व्रतपते व्रतेनादधामीति राज्ञः। इन्द्रस्य त्वेन्द्रियेण व्रतपते
 व्रतेनादधामीति राजन्यस्य। मनोस्त्वा ग्रामण्यो व्रतपते
 व्रतेनादधामिति वैश्यस्य। ऋभूणां त्वा देवानां व्रतपते
 व्रतेनादधामीति रथकारस्य। यथादेवतमग्निराधीयते। न
 देवताभ्य आवृश्च्यते। वसीयान्भवति॥ ३४॥

ध्यायति वै रात्रिश्चावरुन्धे भविष्यन्तीत्यब्रवीज्जनिष्यसेऽजयद्वसीयान्भवति नवं च॥—[४]

प्रजापतिर्वाचः सत्यमपश्यत्। तेनाग्निमाधत्त। तेन वै स

आ॒र्ध्रो॒त्। भूर्भुवः॑ सुव॒रित्या॑ह। ए॒तद्वै वा॒चः स॒त्यम्। य
ए॒तेना॒ग्निमा॑ध॒त्ते। ऋ॒ध्नोत्ये॒व। अथो॑ स॒त्यप्रा॑शूरे॒व भ॑वति।
अथो॒ य ए॒वं वि॒द्वान॑भि॒चर॑ति। स्तृ॒णुत॑ ए॒वैनम्॥ ३५॥

भू॒रित्या॑ह। प्र॒जा ए॒व तद्यज॑मानः सृजते। भुव॒ इत्या॑ह।
अ॒स्मिन्ने॒व लो॒के प्र॑ति॒तिष्ठ॑ति। सुव॒रित्या॑ह। सुव॒र्ग ए॒व
लो॒के प्र॑ति॒तिष्ठ॑ति। त्रि॒भिर्क्ष॒रैर्गार्ह॑पत्य॒मा द॑धाति। त्रयं
इ॒मे लो॒काः। ए॒ष्वे॒वैनं॑ लो॒केषु॑ प्र॑ति॒ष्ठित॒माध॑त्ते। सर्वैः॑
प॒ञ्चभि॑राहवनीयम्॥ ३६॥

सुव॒र्गाय॑ वा ए॒ष लो॒काया॑धी॒यते। यदा॑हवनीयः। सुव॒र्ग
ए॒वास्मै॑ लो॒के वा॒चः स॒त्यं सर्व॑माप्रोति। त्रि॒भिर्गार्ह॑पत्य॒मा
द॑धाति। प॒ञ्चभि॑राहवनीयम्। अ॒ष्टौ सम्प॑द्यन्ते। अ॒ष्टाक्ष॑रा
गाय॒त्री। गा॒य॒त्रोऽग्निः॑। यावा॑ने॒वाग्निः॑। तमा॑ध॒त्ते॥ ३७॥

प्र॒जाप॑तिः प्र॒जा अ॑सृजत। ता अ॑स्मात्सृ॒ष्टाः परा॑चीरायन्।
ताभ्यो॒ ज्योति॑रुद॒गृह्णा॑त्। तं ज्योतिः॑ पश्यन्तीः
प्र॒जा अ॒भि स॒माव॑र्तन्त। उ॒परी॑वा॒ग्निमुद्गृ॑हीयादुद्धरन्।

ज्योतिरेव पश्यन्तीः प्रजा यजमानमभि समावर्तन्ते।
 प्रजापतेरक्षयश्चयत्। तत्पराऽपतत्। तदश्वोऽभवत्।
 तदश्वस्याश्वत्वम्॥३८॥

एष वै प्रजापतिः। यदग्निः। प्राजापत्योऽश्वः। यदश्वं
 पुरस्तान्नयति। स्वमेव चक्षुः पश्यन्प्रजापतिरनूदेति।
 वज्री वा एषः। यदश्वः। यदश्वं पुरस्तान्नयति। जातानेव
 भ्रातृव्यान्प्रणुदते। पुनरा वर्तयति॥३९॥

जनिष्यमाणानेव प्रतिनुदते। न्याहवनीयो गार्हपत्य-
 मकामयत। निगार्हपत्य आहवनीयम्। तौ विभाजं
 नाशक्रोत्। सोऽश्वः पूर्ववाङ्मुत्वा। प्राञ्चं पूर्वमुदवहत्।
 तत्पूर्ववाहः पूर्ववाहम्। यदश्वं पुरस्तान्नयति। विभक्ति-
 रेवैनयोः सा। अथो नानावीर्याविवैनौ कुरुते॥४०॥

यदुपर्युपरि शिरो हरत्। प्राणान् विच्छिन्द्यात्। अधोऽधः
 शिरो हरति। प्राणानां गोपीथाय। इयत्यग्ने हरति।
 अथेयत्यथेयति। त्रयं इमे लोकाः। एष्वेवैनं लोकेषु

प्रतिष्ठितुमाधत्ते। प्रजापतिरग्निमसृजत। सोऽबिभेत्प्र मा
धक्ष्यतीति॥४१॥

तस्य त्रेधा महिमानं व्यौहत्। शान्त्या अप्रदाहाय।
यत्रेधाऽग्निराधीयते। महिमानमेवास्य तद्व्यूहति। शान्त्या
अप्रदाहाय। पुनरा वर्तयति। महिमानमेवास्य सन्दधाति।
पशुर्वा एषः। यदश्वः। एष रुद्रः॥४२॥

यदग्निः। यदश्वस्य पदेऽग्निमादध्यात्। रुद्राय पशूनपि-
दध्यात्। अपशुर्यजमानः स्यात्। यन्नाक्रमयेत्।
अनवरुद्धा अस्य पशवः स्युः। पार्श्वत आक्रमयेत्।
यथाऽऽहितस्याग्नेरङ्गारा अभ्यववर्तेरन्। अवरुद्धा अस्य
पशवो भवन्ति। न रुद्रायापिदधाति॥४३॥

त्रीणि हवींषि निर्वपति। विराज एव विक्रान्तं यजमानोऽनु
विक्रमते। अग्नये पवमानाय। अग्नये पावकाय। अग्नये
शुचये। यदग्नये पवमानाय निर्वपति। पुनात्येवैनम्। यदग्नये
पावकाय। पूत एवास्मिन्नाद्यं दधाति। यदग्नये शुचये।

ब्रह्मवर्चसमेवास्मिन्नुपरिष्ठादधाति॥४४॥

ए॒न॒मा॒ह॒व॒नीयं॑ धत्तेऽश्व॒त्वं वर्त॑यति कुरु॒तु इति॑ रु॒द्रो दं॑धाति यद्ग॒ग्रे शुचं॑ ए॒कं च॥.[५]

दे॒वा॒सु॒राः संय॑त्ता आसन्। ते दे॒वा वि॑ज॒यमु॑प॒यन्तः॑। अ॒ग्नौ
वा॒मं वसु॑ सं न्य॑दधत। इ॒दमु॑ नो भविष्यति। यदि॑ नो
जे॒ष्यन्तीति॑। तद्ग॒ग्निर्नो॑त्सह॑मशक्रोत्। तत् त्रे॒धा वि॒न्य॑दधात्।
प॒शुषु॑ तृतीयम्। अ॒प्सु तृतीयम्। आ॒दि॒त्ये तृतीयम्॥४५॥

तद्दे॒वा वि॒जित्य॑। पु॒न॒रवा॑रुरुत्सन्त। तेऽ॒ग्नये॑ पव॑मानाय
पु॒रो॒डाश॑म॒ष्टाक॑पालं नि॒र॑वपन्। प॒शवो॑ वा अ॒ग्निः
पव॑मानः। यदे॒व प॒शुष्वासी॑त्। तत्ते॒नावारु॑न्धत। तेऽ॒ग्नये॑
पाव॑काय। आ॒पो वा अ॒ग्निः पा॑व॒कः। यदे॒वाप्स्वासी॑त्।
तत्ते॒नावारु॑न्धत॥४६॥

तेऽ॒ग्नये॑ शुचं॑ये। अ॒सौ वा आ॑दि॒त्योऽ॒ग्निः शुचिः॑।
यदे॒वादि॒त्य आसी॑त्। तत्ते॒नावारु॑न्धत। ब्रह्म॒वादि॒नो
वद॑न्ति। त॒नुवो॑ वावै॒ता अ॑ग्न्या॒धेय॑स्य। आ॒ग्नेयो॑ वा
अ॒ष्टाक॑पालोऽग्न्या॒धेय॑मिति॑। यत्तं नि॒र्वपे॑त्। नै॒तानि॑।
यथा॑ऽऽत्मा स्यात्॥४७॥

नाङ्गानि। तादृगेव तत्। यदेतानि निर्वपेत्। न तम्।
 यथाऽङ्गानि स्युः। नात्मा। तादृगेव तत्। उभयानि सह
 निरुप्याणि। यज्ञस्य सात्मत्वाय। उभयं वा एतस्यैन्द्रियं
 वीर्यमाप्यते॥४८॥

योऽग्निमाधत्ते। ऐन्द्राग्रमेकादशकपालमनु निर्वपेत्।
 आदित्यं चरुम्। इन्द्राग्नी वै देवानामयातमायामानौ। ये
 एव देवते अयातयाग्नी। ताभ्यामेवास्मा इन्द्रियं वीर्यमव
 रुन्धे। आदित्यो भवति। इयं वा अदितिः। अस्यामेव
 प्रतितिष्ठति। धेन्वै वा एतद्रेतः॥४९॥

यदाज्यम्। अनडुहस्तण्डुलाः। मिथुनमेवावरुन्धे। घृते
 भवति। यज्ञस्यालूक्षान्तत्वाय। चत्वारं आर्षेयाः प्राशन्ति।
 दिशामेव ज्योतिषि जुहोति। पशवो वा एतानि हवींषि।
 एष रुद्रः। यदग्निः॥५०॥

यत्सद्य एतानि हवींषि निर्वपेत्। रुद्राय पशूनपि दध्यात्।
 अपशुर्यजमानः स्यात्। यन्नानुनिर्वपेत्। अनवरुद्धा अस्य

प॒शवः॑ स्युः। द्वा॒द॒शसु॑ रा॒त्रीष्व॒नु निर्व॑पेत्। सं॒व॒त्स॒रप्र॑तिमा॒
वै द्वा॒द॒श रा॒त्रयः॑। सं॒व॒त्स॒रेणै॒वास्मै॑ रु॒द्रः श॑मयित्वा।
प॒शूनव॑रुन्धे। यदेक॑मेकमे॒तानि॑ ह॒वीःषि॑ निर्व॑पेत्॥५१॥

यथा॒ त्री॒ण्याव॑प॒नानि॑ पू॒रये॑त्। ता॒दृक्त॑त्। न प्र॒जन॑न॒-
मुच्छि॑ःषेत्। एकं॑ नि॒रुप्य॑। उत्त॑रे॒ सम॑स्येत्। तृ॒तीय॑मे॒वास्मै॑
लो॒कमुच्छि॑ःषति प्र॒जन॑नाय। तं प्र॒जया॑ प॒शुभि॑र॒नु
प्रजा॑यते। अथो॑ य॒ज्ञस्यै॒वैषाऽभि॑क्रा॒न्तिः। र॒थच॑क्रं
प्रव॑र्तयति। म॒नुष्य॑र॒थेनै॒व दै॒वर॒थं प्र॒त्यव॑रोहति॥५२॥

ब्र॒ह्मवा॑दि॒नो वद॑न्ति। हो॒त॒व्यम॑ग्नि॒होत्राँ॑(३) न हो॒त॒व्या(३)
मि॒ति। यद्य॑जु॒षा जु॑हुयात्। अय॑थापूर्व॒माहु॑ती जुहुयात्।
यत्र॑ जु॒हुयात्। अ॒ग्निः परा॑ भवेत्। तू॒ष्णीमे॒व हो॑त॒व्यम्।
यथा॑पूर्व॒माहु॑ती जु॒होति॑। ना॒ग्निः परा॑भवति। अ॒ग्नीधे॑
ददा॑ति॥५३॥

अ॒ग्निमु॑खा॒नेव॑र्तून्प्री॑णाति। उ॒प॒ब॒र्हणं॑ ददाति। रू॒पाणा॑मव॒-
रु॒द्धौ। अश्वं॑ ब्र॒ह्मणे॑। इ॒न्द्रि॒यमे॒वाव॑रुन्धे। धे॒नुः हो॑त्रे।

आशिषं ए॒वावरु॑न्धे। अ॒न॒ङ्गाह॑म॒ध्व॒र्यवै॑। वह्नि॒र्वा अ॑न॒ङ्गान्।
वह्नि॑र॒ध्व॒र्युः॥ ५४॥

वह्नि॑नै॒व वह्नि॑ य॒ज्ञस्या॑वरु॑न्धे। मि॒थुनौ॑ गा॒वौ द॑दाति।
मि॒थुन॑स्या॒वरु॑द्धौ। वा॒सो द॑दाति। स॒र्वदे॒व॒त्यं वै वा॑सः।
स॒र्वा ए॒व दे॒वताः॑ प्रीणाति। आ द्वा॑द॒शभ्यो॑ द॑दाति। द्वा॑द॒श
मा॒साः सं॒वत्स॒रः। सं॒वत्स॒र ए॒व प्र॑ति॒तिष्ठ॑ति। का॒ममू॑र्ध्वं
दे॒यम्। अ॒प॑रि॒मित॒स्या॒वरु॑द्धौ॥ ५५॥

आ॒दि॒त्ये तृ॒तीय॑म॒प्स्वासी॑त्त॒त्तेना॑वा॒रुन्ध॑त् स्यादा॑प्य॒ते रे॒तोऽग्नि॑रेक॒मेक॑मे॒तानि॑ ह॒वीर॑पि
नि॒र्वप॑त्प्र॒त्यव॑रोहति द॑दात्य॒ध्व॒र्युर्दे॒यमेकं॑ च॥ [६]

घ॒र्मः शि॒र॒स्त॒द॒य॒म॒ग्निः। स॒म्प्रि॑यः प॒शुभि॑र्भुवत्। छु॒र्दि॒स्तो॒काय॑
त॒न॒याय॑ यच्छ। वा॒तः प्रा॒ण॒स्त॒द॒य॒म॒ग्निः। स॒म्प्रि॑यः
प॒शुभि॑र्भुवत्। स्व॒दि॒तं तो॒काय॑ त॒न॒याय॑ पि॒तुं प॑च। प्रा॒ची॒म॒नु
प्र॒दि॒शं प्रेहि॑ वि॒द्वान्। अ॒ग्नेर॑ग्ने पु॒रो अ॑ग्नि॒र्भवे॑ह। वि॒श्वा आ॒शा
दी॒द्यानो॑ विभा॑हि। ऊ॒र्जं नो॑ धेहि द्वि॒पदे॑ चतु॑ष्पदे॥ ५६॥

अ॒र्कश्च॑क्षु॒स्त॒द॒सौ सूर्य॑स्त॒द॒य॒म॒ग्निः। स॒म्प्रि॑यः प॒शुभि॑र्भुवत्।

यत्ते शुक्र शुक्रं वर्चः शुक्रा तनूः। शुक्रं ज्योतिरजस्रम्। तेन
मे दीदिहि तेन त्वाऽऽदधे। अग्निनाऽग्ने ब्रह्मणा। आनशे
व्यानशे सर्वमायुर्व्यानशे। ये ते अग्ने शिवे तनुवौ। विराद्ध
स्वराद्ध। ते माविंशतां ते मा जिन्वताम्॥५७॥

ये ते अग्ने शिवे तनुवौ। सम्राद्धाभिभूश्च। ते माविंशतां ते मा
जिन्वताम्। ये ते अग्ने शिवे तनुवौ। विभूश्च परिभूश्च। ते मा
विंशतां ते मा जिन्वताम्। ये ते अग्ने शिवे तनुवौ। प्रभ्वी
च प्रभूतिश्च। ते मा विंशतां ते मा जिन्वताम्। यास्ते अग्ने
शिवास्तनुवः। ताभिस्त्वाऽऽदधे। यास्ते अग्ने घोरास्तनुवः।
ताभिर्मुं गच्छ॥५८॥

चतुष्पदे जिन्वतां तनुवस्त्रीणि च॥ [७]

इमे वा एते लोका अग्नयः। ते यदव्यावृत्ता आधीयेरन्।
शौचयेयुर्यजमानम्। घर्मः शिर इति गार्हपत्यमा दधाति।
वातः प्राण इत्यन्वाहार्यपचनम्। अर्कश्चक्षुरित्याहवनीयम्।
तेनैवैनान्व्यावर्तयति। तथा न शौचयन्ति यजमानम्।

रथन्तरमभिगायते गार्हपत्य आधीयमाने। रथन्तरो वा
अयं लोकः॥५९॥

अस्मिन्नेवैनं लोके प्रतिष्ठितमा धत्ते। वामदेव्यमभिगायत
उद्ध्रियमाणे। अन्तरिक्षं वै वामदेव्यम्। अन्तरिक्ष
एवैनं प्रतिष्ठितमाधत्ते। अथो शान्तिर्वै वामदेव्यम्।
शान्तमेवैनं पशव्यमुद्धरते। बृहदभिगायत आहवनीयं
आधीयमाने। बार्हतो वा असौ लोकः। अमुष्मिन्नेवैनं
लोके प्रतिष्ठितमाधत्ते। प्रजापतिरग्निमसृजत॥६०॥

सोऽश्वोऽवारो भूत्वा पराडैत्। तं वारवन्तीयेनावारयत।
तद्वारवन्तीयस्य वारवन्तीयत्वम्। श्यैतेन श्येती अंकुरुत।
तच्छ्रैतस्य श्यैतत्वम्। यद्वारवन्तीयमभि गायते।
वारयित्वैवैनं प्रतिष्ठितमा धत्ते। श्यैतेन श्येती कुरुते।
घर्मः शिर इति गार्हपत्यमादधाति। सशीर्षाणमेवैनमा
धत्ते॥६१॥

उपैनमुत्तरो यज्ञो नमति। रुद्रो वा एषः। यदग्निः। स

आधीयमान ईश्वरो यजमानस्य पशून् हिंसितोः।
 सम्प्रियः पशुभिर्भुवदित्याह। पशुभिरेवैनं सम्प्रियं
 करोति। पशूनामहिंसायै। छुर्दिस्तोकाय तनयाय
 यच्छेत्याह। आशिषमेवैतामा शास्ते। वातः प्राण
 इत्यन्वाहार्यपचनम्॥६२॥

सप्राणमेवैनमा धत्ते। स्वदितं तोकाय तनयाय पितुं
 पचेत्याह। अन्नमेवास्मै स्वदयति। प्राचीमनु प्रदिशं प्रेहिं
 विद्वानित्याह। विभक्तिरेवैनयोः सा। अथो नानावीर्यावेवैनौ
 कुरुते। ऊर्जं नो धेहि द्विपदे चतुष्पद इत्याह।
 आशिषमेवैतामा शास्ते। अर्कश्चक्षुरित्याहवनीयम्। अर्को
 वै देवानामन्नम्॥६३॥

अन्नमेवावं रुन्धे। तेन मे दीदिहीत्याह। समिन्ध एवैनम्।
 आनशे व्यानश इति त्रिरुदिङ्गयति। त्रयं इमे लोकाः।
 एष्वेवैनं लोकेषु प्रतिष्ठितमा धत्ते। तत्तथा न कार्यम्।
 वीङ्गितमप्रतिष्ठितमा दधीत। उद्धृत्यैवाधायाभिमन्त्रियः।
 अवीङ्गितमेवैनं प्रतिष्ठितमाधत्ते। विराट् स्वराट् यास्ते

अग्ने शिवास्तनुवस्ताभिस्त्वाऽऽदध इत्याह। एता वा
अग्नेः शिवास्तनुवः। ताभिरेवैनं समर्धयति। यास्ते अग्ने
घोरास्तनुवस्ताभिरमुं गच्छेति ब्रूयाद्यं द्विष्यात्। ताभिरेवैनं
पराभावयति॥ ६४॥

लोकौऽसृजतैनमाधत्तेऽन्वाहार्यपचनं देवानामन्नमेनं प्रतिष्ठितमाधत्ते पञ्च च॥—————[८]

शमीगर्भादग्निं मन्थति। एषा वा अग्निर्यज्ञिया तनूः।
तामेवास्मै जनयति। अदितिः पुत्रकामा। साध्येभ्यो देवेभ्यो
ब्रह्मौदनमपचत्। तस्या उच्छेषणमददुः। तत्प्राश्नात्।
सा रेतोऽधत्त। तस्यै धाता चार्यमा चाजायेताम्। सा
द्वितीयमपचत्॥ ६५॥

तस्या उच्छेषणमददुः। तत्प्राश्नात्। सा रेतोऽधत्त। तस्यै
मित्रश्च वरुणश्चाजायेताम्। सा तृतीयमपचत्। तस्या
उच्छेषणमददुः। तत्प्राश्नात्। सा रेतोऽधत्त। तस्या
अंशश्च भगश्चाजायेताम्। सा चतुर्थमपचत्॥ ६६॥

तस्या उच्छेषणमददुः। तत्प्राश्नात्। सा रेतोऽधत्त। तस्या
इन्द्रश्च विवस्वाश्चाजायेताम्। ब्रह्मौदनं पचति। रेतं एव

तद्वधाति। प्राश्नन्ति ब्राह्मणा औदनम्। यदाज्यमुच्छिष्यते।
तेन समिधोऽभ्यज्या दधाति। उच्छेषणाद्वा अदिती-
रेतोऽधत्त॥६७॥

उच्छेषणादेव तद्रेतो धत्ते। अस्थि वा एतत्। यत्समिधः।
एतद्रेतः। यदाज्यम्। यदाज्येन समिधोऽभ्यज्यादधाति।
अस्थ्येव तद्रेतसि दधाति। तिस्र आदधाति मिथुनत्वाय।
इयतीर्भवन्ति। प्रजापतिना यज्ञमुखेन सम्मिताः॥६८॥

इयतीर्भवन्ति। यज्ञपुरुषा सम्मिताः। इयतीर्भवन्ति। एतावद्वै-
पुरुषे वीर्यम्। वीर्यसम्मिताः। आर्द्रा भवन्ति। आर्द्रमिव हि-
रेतः सिच्यते। चित्रियस्याश्वत्थस्यादधाति। चित्रमेव भवति।
घृतवतीभिरा दधाति॥६९॥

एतद्वा अग्नेः प्रियं धाम। यद्धृतम्। प्रियेणैवेन धाम्ना-
समर्धयति। अथो तेजसा। गायत्रीभिर्ब्राह्मणस्यादध्यात्।
गायत्रछन्दा वै ब्राह्मणः। स्वस्य छन्दसः प्रत्ययनस्त्वाय।
त्रिष्टुग्भी राजन्यस्य। त्रिष्टुप्छन्दा वै राजन्यः। स्वस्य-
छन्दसः प्रत्ययनस्त्वाय॥७०॥

जगतीभिर्वैश्यस्य। जगतीछन्दा वै वैश्यः। स्वस्य छन्दसः
प्रत्ययनस्त्वाय। त९ संवत्सरं गोपायेत्। संवत्सर९
हि रेतो हितं वर्धते। यद्येन९ संवत्सरे नोपनमेत्।
समिधः पुनरादध्यात्। रेतं एव तद्धितं वर्धमानमेति। न
मा९ समंश्जीयात्। न स्त्रियमुपेयात्॥ ७१॥

यन्मा९ समंश्जीयात्। यत्स्त्रियमुपेयात्। निर्वीर्यः स्यात्।
नैनमग्निरुपनमेत्। श्व आधास्यमानो ब्रह्मोदनं पचति।
आदित्या वा इत उत्तमाः सुवर्गं लोकमायन्। ते वा इतो
यन्तं प्रतिनुदन्ते। एते खलु वावादित्याः। यद्वाह्मणाः। तैरेव
सन्त्वं गच्छति॥ ७२॥

नैनं प्रतिनुदन्ते। ब्रह्मवादिनो वदन्ति। क्वा सः।
अग्निः कार्यः। योऽस्मै प्रजां पशून्प्रजनयतीति।
शल्लकैस्ता९ रात्रिमग्निमिन्धीत। तस्मिन्नुपव्युषमरणी
निष्टपेत्। यथर्षभाय वाशिता न्याविच्छायति। तादृगेव
तत्। अपोदूह्य भस्माग्निं मन्थति॥ ७३॥

सैव साऽग्नेः सन्ततिः। तं मथित्वा प्राश्नुमुद्धरति। संवत्सरमेव
 तद्रेतो हितं प्रजनयति। अनाहितस्तस्याग्निरित्याहुः।
 यः समिधोऽनाधायान्निमाधत्त इति। ताः संवत्सरे
 पुरस्तादादध्यात्। संवत्सरादेवैनमवरुध्याधत्ते। यदि
 संवत्सरेऽनादध्यात्। द्वादश्यां पुरस्तादादध्यात्।
 संवत्सरप्रतिमा वै द्वादश रात्रयः। संवत्सरमेवास्यहिता
 भवन्ति। यदि द्वादश्यां नादध्यात्। त्र्यहे पुरस्तादादध्यात्।
 आहिता एवास्य भवन्ति॥७४॥

द्वितीयमपचच्चतुर्थमपचदिति रेतोऽधत्त समिन्ता घृतवतीभिरादधाति राजन्यः स्वस्य छन्दसः
 प्रत्ययनस्त्वार्येयाद्वच्छति मन्थति रात्रयश्चत्वारि च॥ [९]

प्रजापतिः प्रजा असृजत। स रिरिचानोऽमन्यत।
 स तपोऽतप्यत। स आत्मन्वीर्यमपश्यत्। तदवर्धत।
 तदस्मात्सहसोर्ध्वमसृज्यत। सा विराडभवत्। तां देवासुरा
 व्यगृह्यत। सोऽब्रवीत्प्रजापतिः। मम वा एषा॥७५॥

दोहा एव युष्माकमिति। सा ततः प्राच्युदक्रामत्।

तत्प्रजापतिः पर्यगृह्णात्। अथर्व पितुं मे गोपायेति। सा
द्वितीयमुदक्रामत्। तत्प्रजापतिः पर्यगृह्णात्। नर्य प्रजां मे
गोपायेति। सा तृतीयमुदक्रामत्। तत्प्रजापतिः पर्यगृह्णात्।
शङ्स्यं पशून्मे गोपायेति॥७६॥

सा चतुर्थमुदक्रामत्। तत्प्रजापतिः पर्यगृह्णात्। सप्रथ सभां
मे गोपायेति। सा पञ्चममुदक्रामत्। तत्प्रजापतिः पर्यगृह्णात्।
अहे बुध्निय मन्त्रं मे गोपायेति। अग्नीन् वाव सा तान्व्यक्रमत।
तान्प्रजापतिः पर्यगृह्णात्। अथो पङ्क्तिमेव। पङ्क्तिर्वा एषा
ब्राह्मणे प्रविष्टा॥७७॥

तामात्मनोऽधि निर्मिमीते। यदग्निराधीयते। तस्मादेतावन्तो-
ऽग्नय आधीयन्ते। पाङ्क्तं वा इदं सर्वम्। पाङ्क्तेनैव पाङ्क्तं
स्पृणोति। अथर्व पितुं मे गोपायेत्याह। अन्नमेवैतेन
स्पृणोति। नर्य प्रजां मे गोपायेत्याह। प्रजामेवैतेन
स्पृणोति। शङ्स्यं पशून्मे गोपायेत्याह॥७८॥

प॒शूने॒वैतेन॑ स्फृ॒णोति॑। स॒प्र॒थ स॒भां मे॑ गोपा॒येत्या॑ह।
 स॒भामे॒वैतेन॑न्द्रि॒यः स्फृ॒णोति॑। अहे॑ बु॒ध्रिय॑ म॒न्त्रं
 मे गोपा॒येत्या॑ह। म॒न्त्रमे॒वैतेन॑ श्रि॒यः स्फृ॒णोति॑।
 यदा॑न्वाहा॒र्यप॑च॒नेऽन्वाहा॒र्यं प॑च॒न्ति। तेन॑ सोऽ॒स्याभीष्टः॑
 प्री॒तः। यद्वा॑र॒हप॑त्य॒ आज्य॑मधि॒श्रय॑न्ति॒ सम्प॑त्नी॒र्याज॑यन्ति।
 तेन॑ सोऽ॒स्याभीष्टः॑ प्री॒तः। यदा॑ह॒वनी॑ये जुह्व॑ति॥ ७९॥

तेन॑ सोऽ॒स्याभीष्टः॑ प्री॒तः। यत्स॒भायां॑ वि॒जय॑न्ते। तेन॑
 सोऽ॒स्याभीष्टः॑ प्री॒तः। यदा॑वस॒थेऽन्नः॑ ह॒रन्ति॑। तेन॑
 सोऽ॒स्याभीष्टः॑ प्री॒तः। तथा॑ऽस्य॒ सर्वे॑ प्री॒ता अ॒भीष्टा
 आ॒धी॑यन्ते। प्र॒व॒स॒थमे॒ष्यन्ने॒वमु॑प॒तिष्ठे॑तैकमेकम्। यथा॑
 ब्रा॒ह्म॒णाय॑ गृ॒हेवा॒सिने॑ परि॒दाय॑ गृ॒हाने॑ति। ता॒दृगे॒व तत्।
 पुन॑रा॒गत्यो॑प॒तिष्ठे॑ते। सा भा॑गेयमे॒वैषां॑ तत्। सा तत्
 ऊ॒र्ध्वारो॑हत्। सा रो॒हिण्य॑भवत्। तद्रो॒हिण्यै॑ रो॒हिणित्व॑म्।
 रो॒हिण्या॑म॒ग्निमा॑द॒धीत॑। स्व ए॒वैनं॑ यो॒नौ प्र॑ति॒ष्ठित॑माधत्ते।
 ऋ॒ध्नोत्ये॑नेन॥ ८०॥

एषा पशून्मे गोपायेति प्रविष्टा पशून्मे गोपायेत्याह जुह्वति तिष्ठते सप्त च॥—[१०]

ब्रह्म सन्धत्तं कृत्तिकासूदन्ति द्वादशसु प्रजापतिर्वाचो देवासुरास्तदग्निर्नोद्धर्मः शिर इमे
वै शमीगर्भात्प्रजापतिः स रिरिचानः स तपः स आत्मन्वीर्यं दश॥१०॥

ब्रह्म सन्धत्तं तौ दिव्यावथो शन्त्वाय प्राच्येषां यदुपर्युपरि यत्सद्यः सोऽश्वोऽवारो भूत्वा
जगतीभिरशीतिः॥८०॥

ब्रह्म सन्धत्तमृध्नोत्येनेन॥

हरिः ओम्॥

॥इति श्रीकृष्णयजुर्वेदीयतैत्तिरीयब्राह्मणे प्रथमाष्टके प्रथमः
प्रपाठकः समाप्तः॥